

การใช้ปุ๋ยในพืชผัก

พื้นที่ปลูกพืชผักที่ถูกน้ำท่วมขัง และเมื่อน้ำลดลงแล้ว อาจทำให้โครงสร้างและสมบัติของดินในพื้นที่ปลูกเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อเกษตรกรได้ปฏิบัติตามคำแนะนำข้างต้นแล้ว ควรนำตัวอย่างดินส่งวิเคราะห์ปริมาณธาตุอาหารที่อยู่ในดิน เพื่อวางแผนการใส่ปุ๋ยได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับชนิดพืชผักที่ปลูก ก่อนการย้ายต้นกล้าพืชผักไปปลูกในแปลง แนะนำให้ปฏิบัติ ดังนี้

1. **ระยะเตรียมดิน/ระยะปลูก** แนะนำให้ใช้ปุ๋ยหมักใส่รองพื้น หรือรองกันหลุม อัตรา 2-4 ตันต่อไร่ แต่ถ้าไม่มีปุ๋ยหมัก อาจใช้ปุ๋ยคอกแห้ง อัตรา 1-3 ตันต่อไร่ ใส่ขณะเตรียมดินก่อนปลูก

2. **ระยะการเจริญเติบโต** ช่วงการเจริญเติบโตของพืชผัก ให้ใช้น้ำหมักชีวภาพที่ผลิตจากสารเร่งชุปเปอร์ พด.2 ในอัตรา น้ำหมักชีวภาพ 80 ซีซี (8 ช้อนโต๊ะ) เจือจางด้วยน้ำ 80 ลิตร ในพื้นที่ 1 ไร่ โดยฉีดพ่น ทุก 10 วัน ซึ่งเกษตรกรสามารถทำได้เอง โดยติดต่อขอรับสารเร่งชุปเปอร์ พด.2 และคำแนะนำได้ที่ หมอดินอาสา หรือสถานีพัฒนาที่ดินใกล้บ้าน ซึ่งจะใช้เวลาในการทำน้ำหมักอย่างน้อย 7 วัน ก็สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งแนะนำให้ใช้น้ำหมักชีวภาพในพืชผักบริเวณใบ จะช่วยเร่งการเจริญเติบโตได้ดีขึ้น

ทั้งนี้ มีข้อควรพิจารณาสำคัญ ซึ่งกรมพัฒนาที่ดิน แนะนำให้ปฏิบัติเพื่อการใช้ปุ๋ยเคมีอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. ใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
2. ใช้ปุ๋ยเคมีตามอัตราแนะนำ สำหรับการปลูกพืชผักที่บริเวณส่วนของใบ ลำต้น หรือ อัตราแนะนำสำหรับพืชผักที่บริเวณส่วนของผล หัว หรือราก
3. ใช้ร่วมกับการฉีดพ่นน้ำหมักชีวภาพ ลดการใช้ปุ๋ยเคมีจากอัตราแนะนำ ได้ 25 เปอร์เซ็นต์
4. ใช้ร่วมกับการปลูกปุ๋ยพืชสดแล้วไถกลบลงดิน ลดการใช้ปุ๋ยเคมีจากอัตราแนะนำ ได้ 30 เปอร์เซ็นต์

ข้อควรระวังเมื่อต้องปลูกพืชผักหลังน้ำลด

1. หากดินมีสภาพพื้นที่ชื้นแฉะมากเกินไป อาจเกิดปัญหาโรครากเน่าโคนเน่า จึงควรใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพดินให้เป็นด่างเล็กน้อย และใส่ปุ๋ยหมักที่ขยายเชื้อด้วยสารเร่งชุปเปอร์ พด.3 เพื่อป้องกันและช่วยลดการเข้าทำลายของเชื้อสาเหตุโรคพืช

2. ระวังเรื่องการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะในระยะเมล็ดงอก และระยะการเจริญเติบโตเป็นต้นกล้า ต้องให้น้ำอย่างเพียงพอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดดินแห้งรดต้นกล้า ซึ่งยังมีลำต้นบอบบาง และอ่อนแอถึงตายได้

3. หากมีความชื้นในอากาศสูงมาก อาจเกิดปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อรา จึงไม่ควรปลูกพืชผักให้มีจำนวนต้นแน่นเกินไป จึงควรหว่านเมล็ดให้บาง หรือถอนแยกต้นกล้าออก เพื่อให้มีระยะห่างระหว่างต้นพอสมควร

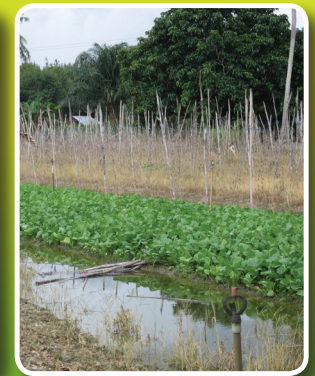
ติดต่อขอรับคำแนะนำได้ที่

- หมอดินอาสาของกรมพัฒนาที่ดิน
- สถานีพัฒนาที่ดินทุกจังหวัด
- สายด่วน 1760

เอกสารคำแนะนำ

การจัดการดิน หลังน้ำท่วม ในพื้นที่ปลูก

ผัก

จัดทำโดย

กองวิจัยและพัฒนาการจัดการที่ดิน

กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.idd.go.th มกราคม 2560

การจัดการดินหลังน้ำท่วม ในพื้นที่ปลูกพืช

พืชผักเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น และมีอายุสั้น เมื่อแปลงปลูกพืชผักประสบปัญหาน้ำท่วมขัง แม้จะเป็นระยะเวลาไม่นาน ก็มีผลทำให้พืชผักเสียหายได้เป็นอย่างมาก และยังมีน้ำท่วมขังเป็นเวลานานเกินกว่า 5 วัน พืชผักจะเสียหายทั้งหมด นอกจากพืชผักจะเสียหายแล้ว โครงสร้างและสมบัติของดินในแปลงปลูกพืชผักก็เสียหาย และเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วย ดังนั้นเมื่อน้ำลดจึงยังไม่สามารถปลูกพืชผักได้ทันที จำเป็นต้องมีการจัดการดินเพื่อฟื้นฟูปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมสำหรับการปลูกพืชผักในครั้งต่อไป มีข้อควรพิจารณาดังนี้

ข้อควรปฏิบัติและการจัดการดินหลังน้ำท่วม

1. พื้นที่ที่ยังมีน้ำท่วมขัง ให้ระบายน้ำออกจากพื้นที่โดยเร็วที่สุด อาจทำร่องเพื่อให้การระบายน้ำเร็วยิ่งขึ้น
2. เมื่อน้ำลด ในระยะแรกหน้าดินในพื้นที่ยังเปียกอยู่ ห้ามเข้าไปเหยียบย่ำ รวมทั้งห้ามนำเครื่องจักรเข้าไปในแปลงปลูก
3. เมื่อหน้าดินแห้ง ใช้ปูนขาว หรือโดโลไมท์ อัตรา 200-500 กิโลกรัมต่อไร่ โรยให้ทั่วแปลง และคลุกเคล้าดินให้ทั่ว ในขณะที่ดินยังมีความชื้น เพื่อช่วยฆ่าเชื้อโรคในดิน ทิ้งไว้ประมาณ 10 วัน
4. ในขณะที่ดินยังมีความชื้น ควรปรับปรุงบำรุงดินด้วยการปลูกพืชปุ๋ยสด โดยหว่านเมล็ดพืชปุ๋ยสดตระกูลถั่ว เช่น ปอเทือง ถั่วพริ้ว หรือถั่วพุ่ม อัตรา 8-10 กิโลกรัมต่อไร่ และไถกลบพืชปุ๋ยสดลงดินในช่วงออกดอก เพื่อเพิ่มอินทรียวัตถุให้แก่ดินและทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ดีขึ้น หลังไถกลบพืชปุ๋ยสดเป็นเวลา 15-20 วัน จึงสามารถเตรียมแปลงเพื่อปลูกพืชผักครั้งต่อไป

5. เตรียมแปลงปลูกพืชผัก โดยขุดหรือไถดินเพื่อตากดิน 2-3 วัน และยกร่องเพื่อปลูกพืชผัก ซึ่งจะช่วยลดความเสียหายหากมีฝนตกจนอาจเกิดการท่วมขังในแปลง ซึ่งเป็นพื้นที่ลุ่ม มีการระบายน้ำไม่ดี

6. แนะนำให้ใช้ปุ๋ยหมักที่ขยายเชื้อด้วยสารเร่งซูปเปอร์ พด.3 อัตรา 100 กิโลกรัมต่อไร่ ใส่ระหว่างแถวก่อนปลูกพืชผัก เพื่อป้องกันและช่วยลดการเข้าทำลายของเชื้อสาเหตุโรคพืช

7. สำหรับพื้นที่ปลูกพืชผักที่น้ำท่วมขัง และมีสิ่งปนเปื้อนจากสารเคมีหรือโลหะหนัก ควรหลีกเลี่ยงการใช้พื้นที่ดังกล่าวในการปลูกพืชผักทันทีหลังน้ำลด เพราะผลผลิตอาจมีการปนเปื้อนของสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค แนะนำให้ปลูกพืชปุ๋ยสดเพื่อบำรุงดิน และไถกลบ เพื่อเว้นช่วงระยะเวลาให้สารเคมีได้สลายตัวไปตามธรรมชาติ

8. สำหรับพื้นที่ดอน ซึ่งอาจเกิดน้ำท่วมเป็นครั้งคราว ไม่จำเป็นต้องยกร่องให้สิ้นเปลืองค่าแรงงาน แต่แนะนำให้แบ่งพื้นที่เป็นแปลงขนาดย่อย ขนาดแปลงขึ้นอยู่กับชนิดพืชผักที่จะปลูก โดยทั่วไป นิยมใช้ความกว้างของแปลง 1-2 เมตร และความยาวตามขนาดพื้นที่

การเลือกชนิดพืชผัก

การเลือกชนิดพืชผักที่ปลูก ควรเลือกให้เหมาะสมกับสภาพอากาศและสภาพพื้นที่ปลูก แนะนำให้ปลูกพืชผักที่มีอายุสั้น เก็บผลผลิตได้เร็ว และปลูกพืชผักหลายๆ ชนิด เพื่อลดความเสี่ยงความผันแปรด้านราคาและการเกิดโรคแมลงทำลาย เพราะเมื่อปลูกพืชผักชนิดเดียวกัน เก็บเกี่ยวเวลาเดียวกัน ทำให้ขายได้ราคาต่ำ หรือ เมื่อเกิดโรคแมลงระบาดก็จะเสียหายหมดทั้งแปลง แต่ถ้าปลูกพืชผักหลายชนิด เมื่อเกิดโรคกับพืชผักชนิดหนึ่ง ก็ยังมีรายได้จากพืชผักชนิดอื่นที่ไม่เป็นโรค นอกจากนี้ การเลือกชนิดพืชผักที่ปลูก ควรคำนึงถึงความนิยมของผู้บริโภค และความต้องการของตลาด รวมทั้งราคาพืชผักในท้องตลาดว่า พืชผักชนิดใดราคาสูงในช่วงใด เพื่อวางแผนการปลูกและเก็บเกี่ยว ในช่วงที่พืชผักชนิดดังกล่าวขายได้ราคาดี

วิธีการปลูกพืชผัก

ในช่วงการรอพื้นที่ให้พร้อมสำหรับการปลูกพืชผักรอบใหม่ เกษตรกรควรเตรียมเพาะต้นกล้าพืชผักไว้ โดยพืชผักส่วนใหญ่จะใช้เวลา ตั้งแต่หยอดเมล็ดจนถึงย้ายปลูก ประมาณ 10-20 วัน ขึ้นอยู่กับชนิดของพืชผัก เมื่อแปลงปลูกพร้อมสามารถย้ายต้นกล้าพืชผักไปปลูกในแปลงได้ทันที ซึ่งจะทำให้พืชผักมีการเจริญเติบโตได้ดีกว่าการปลูกโดยการหยอดเมล็ดปลูกในแปลงโดยตรง และเป็นการลดความเสี่ยงต่อการเน่าของเมล็ดในแปลงได้ด้วย

